

Základní umělecká škola PhDr. Zbyňka Mrkose,
Došlíkova 48, Brno, příspěvková organizace

Preventivní program školy

Preventivní program Základní umělecké školy PhDr. Zbyňka Mrkose, Došlíkova 48, Brno, příspěvkové organizace je dokumentem školy zaměřeným na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikačních dovedností. Na tvorbě a realizaci Preventivního programu školy se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci ZUŠ. Preventivní program školy je každoročně na konci školního roku vyhodnocován a aktualizován.

Preventivní program vychází z Národní strategie primární prevence rizikového chování, Krajského plánu primární prevence JMK a Strategie protidrogové politiky JMK na období, Metodických pokynů MŠMT k prevenci rizikového chování, metodiky pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními a novely vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.

Informační zdroje:

- Webová stránka školy: www.zus-brno.cz
- Školní řád ZUŠ: webové stránky ZUŠ - *legislativa*
- Literatura: časopisy Prevence, Školní poradenství v praxi; Národní strategie primární prevence rizikového chování, Metodické pokyny MŠMT k prevenci rizikového chování, Prevence a řešení šikany 2016 (inspekční zpráva), Krajský plán primární prevence 2016 - 18 (Jihomoravský kraj), Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (NUV, 2016)
Elektronické publikace: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/17/3759/Priklady-dobre-praxe-programu-skolske-prevence-rizikoveho-chovani>
<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/17/3758/Navrh-doporucene-struktury-minimalniho-preventivniho-programu-prevence-rizikoveho-chovani-pro-zakladni-skoly>
- Webové stránky odborných institucí z oblasti prevence: <https://www.poradenskecentrum.cz/>, Kontakt na Poradenské centrum PPP Brno – okresní metodička prevence PhDr. Lenka Skácelová, Sládkova 45, Brno, tel. 548 526 802, 723 252 765
<http://www.prevence-praha.cz/>
<http://www.p-centrum.cz/>
<http://adiktologie.cz/>, ad.
- Legislativa - <https://www.poradenskecentrum.cz/> - viz odkaz *aktuální legislativa* na stránkách Poradenského centra PPP Brno, Sládkova 45

Charakteristika školy

ZUŠ je školou uměleckého zaměření, kterou navštěvuje celkem 888 žáků ve věku 5 – cca 18 let. Výuka probíhá v odpoledních hodinách, tedy v době volnočasových aktivit. Vzdělávací činnost školy a její výchovné působení je mj. součástí všeobecné primární prevence – smysluplné trávení volného času dětí a výchova k umění a uměním. Škola poskytuje studium v oboru hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém.

Vzdělávací koncepce vychází ze školního vzdělávacího programu „Stavíme dům od základů“. Preventivní program školy je v souladu s obsahem školního vzdělávacího programu ZUŠ a je zaměřen na rozvoj sociálních a komunikačních dovedností – pěstování dobrých vztahů mezi dětmi, rozvoj empatie a schopnost hodnotit druhé bez předsudků,

rozvoj zdravého sebevědomí i schopnosti říci ne, podporu zdravého životního stylu prostřednictvím kladného a aktivního vztahu k umění a kultuře obecně, vytváření pozitivního sociálního klimatu – vzájemná důvěra, pocit bezpečí, eliminování stresu a nadměrného tlaku na výkon, odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity i porušování zákona.

Na škole působí vedle řady komorních seskupení a souborů i symfonický orchestr Mladí brněnští symfonikové složený ze studentů základních uměleckých škol města Brna. Škola pořádá každoročně velký počet koncertů, výstav, divadelních a tanečních představení, zúčastňuje se kulturních akcí nejen v rámci města Brna, ale akcí mimobrněnských i zahraničních. Talentovaní žáci se účastní soutěží a významných kulturních událostí nebo přehlídek.

Dlouhodobě jsme neměli závažnější případy rizikového chování dětí, což je dáno i specifickým postavením školy a jejím uměleckým zaměřením na všeobecnou kultivaci dětí a mládeže. Dále je to dáno individuálním vyučováním žáků v hudebním oboru (jeden žák ve vyučovací hodině nebo skupina dvou – max. tří žáků), menším počtem žáků v kolektivních oborech, děti jsou tedy vystaveny intenzivnějšímu přímému působení pedagoga; v neposlední řadě i krátkým časovým úsekem, který děti na ZUŠ v průběhu týdne v odpoledních hodinách tráví na rozdíl od povinné školní docházky na základních školách apod. ZUŠ je svým aktivním uměleckým a kulturním zaměřením určitým způsobem škola výběrová, žáci procházejí talentovými zkouškami, děti pocházejí z kulturně podnětného prostředí, rodiče mají zájem na aktivním, smysluplném a tvořivém využití a naplnění volného času a na rozvoji svých dětí, řada žáků se každoročně připravuje na ZUŠ na své budoucí povolání uměleckého zaměření.

Hlavní budova ZUŠ na Došlíkově 48 se nachází v bezprostřední blízkosti lesoparku Bílá hora s výhledem na Brno v klidné části Brna-Židenic. Budovu obklopuje zahrada, komunikační prostory školy využíváme jako galerii k vystavování prací žáků výtvarného oboru. Vnitřní prostory školy jsou dále vybaveny esteticky působivými vekoformátovými barevnými učebními pomůckami v podobě plakátů s tématy z oblasti umění a kultury. Toto vše spoluvytváří vstřícné, pozitivní, bezpečné a zároveň inspirující klima pro žáky školy.

Odloučeným pracovištěm školy je kruhová budova ZUŠ na Čejkovické 8 v Brně-Vinohradech, někteří pedagogové ZUŠ docházejí v odpoledních hodinách také do základních škol Krásného, Gajdošova a Merhautova.

Budova ZUŠ Došlíkova 48 je vybavena z bezpečnostních důvodů kamerovým systémem. Do školy je možný přístup pouze přes domovní telefon do jednotlivých učeben a přes vrátnici, kde je v odpoledních hodinách stále přítomna vrátná.

Na odloučeném pracovišti ZUŠ Čejkovická 8 je domovní telefon do jednotlivých učeben opatřen videokamerou.

Rozvrhy dohledů učitelů v době přestávek jsou vyvěšeny na nástěnce při vstupu do budovy Čejkovická 8 a u vstupu a v mezipatře hlavní budovy Došlíkova 48.

Cíle preventivního programu

Oblasti prevence:

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků: a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,

b) záškoláctví,

c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,

- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování.

Dlouhodobé cíle:

Dlouhodobý cíl prevence na ZUŠ představuje neustálé prohlubování vzájemné komunikace a spolupráce pedagogických pracovníků školy s rodiči a ostatními institucemi, tak aby pomáhali formovat osobnost žáka s ohledem na svůj věk schopnou orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí.

Výchovné úsilí ZUŠ zaměřujeme k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, uměli si zorganizovat svůj volný čas, vážili si svého zdraví a v krizových situacích dokázali nalézt nejvhodnější řešení.

Vytváříme podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců ZUŠ v oblasti problematice prevence rizikového chování, zásadní je pomáhat udržovat zájem a vnitřní motivaci pedagogů k soustavnému dlouhodobému samostudiu v dané problematice a vytvářet individuální přístup k žákům.

Znalosti a dovednosti při aplikaci nejnovějších informací z oblasti všeobecné, selektivní i indikované prevence mezi pedagogem, zákonným zástupcem a žákem prohlubujeme v průběhu školního roku formou školení školního metodika prevence a celého pedagogického sboru i nepedagogických pracovníků, zařazováním aktuálních témat a rozbohem metodik v rámci pedagogických porad i v rámci osobních konzultací se školním metodikem prevence nebo okresním metodikem prevence.

Krátkodobé cíle:

-
- Zapojování všech žáků do aktivit školy (třídní přehrávky, hudební večery a další akce školy)
- Zajistit proškolení všech učitelů v oblasti prevence rizikového chování (školení celého pedagogického sboru)
- Seznamování učitelů s aktualizovanými tématy v oblasti prevence (pedagogické rady)
- Posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, individuální přístup k žákům, včasná diagnostika a intervence při vzniku rizikového chování žáků (zvláštní důraz a informovanost na závazné postupy při vzniku šikany u učitelů kolektivních oborů a souborové hry)
- Aktivní přístup učitelů v řešení aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- Zajistit pro rodiče informační materiály k problematice rizikového chování (komunikace s třídním učitelem na třídních schůzkách nebo osobních konzultacích)
- Umístit prevenci na webové stránky školy a zajistit prezentaci MPP (pedagogické rady)

Zaměření preventivního programu na cílové skupiny

Podpora vedení školy:

Vedení školy odpovídá za celkovou koncepci a prevenci, v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu, umožňuje odborné vzdělávání školního metodika prevence i ostatních pedagogických pracovníků (DVPP). V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování učitelů. Zajišťuje vybavení školy materiály pro realizaci PP. Spolupracuje s metodikem prevence a učiteli na řešení problémových situací.

Metodik prevence:

Koordinace tvorby a kontrola realizace PPŠ (úzká spolupráce s vedením školy, koordinace aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování, viz PPŠ), metodická vedení a koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků, individuální konzultace (po předchozí domluvě), získávání nových informací z oblasti prevence, konzultace s okresní metodičkou prevence – PPP Brno – Poradenské centrum Sládkova 45, příprava aktualizovaných materiálů pro potřeby pedagogů a jejich zaměření (individuální i kolektivní výuka – prevence šikany ad. v rámci pedagogických rad).

Pedagogové:

Největší úlohu v oblasti prevence mají učitelé, kteří vzhledem k individuální výuce nebo malému počtu žáků ve skupině i vzhledem k uměleckému zaměření výuky mají na žáky přímý a intenzivní vliv i v oblasti prevence rizikového chování. Proto největší důraz klademe na vzdělávání celého pedagogického sboru v průběhu pedagog. porad a DVPP postupně ve všech tématech z oblasti rizikového chování dětí s důrazem na aktuální potřeby pedagogů (aktualizované metodické pokyny MŠMT a další odborné materiály z oblasti prevence). Pedagogové provádějí průběžnou diagnostiku své třídy – zachycují varovné signály, podílejí se na realizaci Preventivního programu školy, dbají na důsledné dodržování školního řádu, vytvářejí a podporují bezpečnou atmosféru a pozitivní sociální klima, konzultují s metodikem prevence případné problémy, navrhuji v součinnosti s metodikem prevence a vedením školy vhodná opatření.

Sledují častější krátkodobé absence žáků (prevence záškoláctví), změny chování apod. Jsou garanty spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků.

Žáci:

Žáci jsou každoročně na začátku i v průběhu školního roku poučováni o bezpečném chování ve škole i při akcích mimoškolních, dále jsou na začátku roku a dle potřeby i průběžně ve školním roce seznamováni svým třídním učitelem se školním řádem, kde jsou uvedeny důležité body o bezpečnosti a z oblasti primární prevence (zákaz užívání návykových látek a jejich distribuce, zásady komunikace, slušného chování atd.).

Aktivní i pasivní účast na akcích školy – třídní koncerty, hudební večery, soutěže. Zařazování do komorních seskupení a souborů – výchova k zodpovědnosti za společné dílo, spolehlivost, pravidelná domácí příprava, dochvilnost, spolupráce s ostatními spoluhráči – zvládnutí základních sociálních dovedností a vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů jednání. Schopnost bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc, rozumět pojmu šikana, kyberšikana, jak se zachovat. Posilování zdravého sebevědomí a schopnosti se rozhodovat, odmítat - budování zdravých životních postojů.

Zákonní zástupci:

Informovanost rodičů:

Úvodní hodina na začátku školního roku

Třídní předebrávky

Internetové stránky školy

Konzultace po předchozí domluvě

Informační nástěnky

Spolupráce s rodiči v průběhu školního roku je realizována především formou třídních předebrávek všech žáků, hudebních večerů a dalších koncertů a akcí školy, prostřednictvím pravidelně aktualizovaných webových stránek školy, konzultační hodiny s třídním učitelem jsou možné kdykoli po domluvě.

Pro úspěch našich žáků je nutným předpokladem úzká spolupráce s rodiči: v oblasti podpory ke zdravému životnímu stylu – celoživotní aktivní vztah k umění a kultuře, rozvoj a podpora praceschopnosti v rámci domácí přípravy, odpovědnost za práci v kolektivu (soubory a komorní seskupení – příprava, zodpovědnost za společné dílo, spolehlivost, včasné příchody, domácí příprava apod.).

Kontakty na odborná zařízení

Poradenské centrum PPP Brno (drogové a jiné závislosti), Sládkova 45:

www.poradenskecentrum.cz, tel. 548 526 802, 723 252 765

Krajský úřad JMK, Žerotínovo nám. 3/5, Brno, oddělení prevence, prevence kriminality:

krpb.prevence@pcr.cz, protidrogový koordinátor: Mgr. Lenka Možná

Dětské krizové centrum SPONDEA, Sýpka 25, Brno: tel. 24hod denně 608 118 088

Sdružení a nadace Podané ruce Brno (drogové závislosti): www.podaneruce.cz

Občanské sdružení Anabell (anorexie, bulimie): Bratislavská 2, Brno, tel.: 542 214 014, 602 766 542

Na počátku (azylové ubytování pro těhotné ženy): Soběšická 60, Brno, tel.: 548 221 405

Krizové centrum - Psychiatrická léčebna Bohunice, Jihlavská 20, Brno: tel. 547 191 111

Bílý dům – Centrum dětských odborných služeb (psychiatrie, psychologie, gynekologie), Žerotínovo nám. 6, Brno: tel.: 533 302 111

Odkazy:

Centrum adiktologie www.adiktologie.cz/

Centrum primární prevence <http://www.p-centrum.cz/>

Preventivní-Centrum www.prevcentrum.cz/

<http://www.prevence-praha.cz/>

Informační portál o ilegálních a legálních drogách www.drogy-info.cz

Krizový plán školy

(zpracováno na základě Metodických pokynů MŠMT k prevenci rizikového chování:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

V případě výskytu rizikového chování dětí:

- okamžité informování ředitele školy o výskytu jakéhokoli projevu rizikového chování
- v případě nutnosti řeší daný jev společně školní metodička prevence, vedení školy, třídní učitel, popřípadě učitel, který byl účasten
- informování rodičů, při jednání s rodiči je nutno dbát na taktní přístup a zachování důvěrnosti informací

Výchovná opatření:

- Napomenutí třídního učitele
- Podmínečné vyloučení ze studia
- Vyloučení ze studia

Agresivní chování a šikana:

Šikana - úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíš o postoj než o čin.

Dominantní znak šikany – bezmocnost oběti.

Neoddělitelnou součástí problému je skupinová dynamika.

Devět kroků při řešení počáteční šikany:

- 1) Odhadnout závažnost onemocnění skupiny a rozpoznat, nejde-li o neobvyklou formu šikanování (rozhovory s informátory, oběťmi, nikoli přímá konfrontace agresora a oběti)
- 2) vést rozhovor s informátory a oběťmi (diskrétnost)

- 3) Nalézt vhodné svědky (vytipování členů skupiny, kteří vypovídají pravdivě)
- 4) vést individuální popřípadě konfrontační rozhovory se svědky
- 5) Ochránit oběť
- 6) vést rozhovor s agresorem či agresory, popřípadě je konfrontovat
- 7) Stanovit výchovnou komisi
- 8) vést rozhovor s rodiči oběti
- 9) Pracovat s celou třídou/kolektivem

Vyvarovat se zásadních chyb:

- zapomínáme na stud či mlčenlivost oběti
- bereme vážně falešné svědky
- bezprostředně konfrontujeme výpověď oběti a agresora
- vyšetřujeme šikanu přímo ve třídě
- dostatečně neochráníme oběť
- po vyšetřování pozveme všechny zúčastněné najednou

V případě zjištění šikany 3., 4. a 5. stádia:

- co nejdříve se telefonicky spojit s rodiči oběti
- svolat výchovnou komisi ve složení: ředitelka školy či její zástupkyně, metodička prevence, ten, kdo vyšetřoval, učitel – rodič pouze, pokud na tom trvá
- vyslechnout oběť či oběti, kterým je nezbytné zajistit pocit intimity a nenaléhat na ni a poté ji odvézt do bezpečného prostředí, což zajistí učitel
- nikdy nekonfrontovat oběť a agresora, oběť a svědky
- uskutečnit rozhovory s vhodnými informátory (zajišťuje ředitel či jeho zástupce a metodik prevence)
- vyslechnout postupně agresory a to formou monolog, dialog a po přečtení zapsaných odpovědí konfrontovat
- po odchodu agresorů zpět do třídy se komise poradí o způsobu potrestání a ředitel pak oznámí výsledek
- v učebně zůstane učitel a metodička prevence - určí žáka, který po návratu oběti bude odpovídat za její bezpečí a bude povinen hlásit učiteli nové náznaky šikany v případě nutnosti informovat policii, PPP, OSPOD atd.

Postup při nálezů alkoholu v prostorách školy nebo na školních akcích:

1. Pokud je žák přistižen v době vyučování nebo na školní akci při konzumaci alkoholu, je primárně nutné zabránit mu v další konzumaci a alkohol mu za přítomnosti dalšího pedagoga odebrat.
2. Pedagog posoudí momentální stav žáka.
3. Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivolá pedagog lékařskou pomoc, vyrozumí vedení školy, sepíše záznam o události.
4. Škola informuje zákonné zástupce.
5. Škola vyvodí z dané situace sankce dané Školním řádem.
6. V případě opakování této situace škola vyrozumí odbor sociální péče.
7. Stejný postup platí i při příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu.

Postup při užívání tabákových výrobků ve škole nebo na školních akcích:

I ve vnitřních prostorách školy je kouření zakázáno – vyhlášky, školní řád.

1. Žákovi odebereme tabákový výrobek.
2. Sepíšeme zápis s vyjádřením žáka.
3. Třídní učitel informuje zákonné zástupce.
4. Škola vyvodí sankce vyplývající ze Školního řádu.
5. V případě, že se situace opakuje, škola nahlásí tuto událost Odboru sociální péče o dítě.

Postup při konzumaci omamných a psychotropních látek ve škole:

Obecně platí zákaz výroby, distribuce a přechovávání těchto látek bez ohledu na věk žáka a prostředí, kde by k tomu docházelo. Školní řád stanovuje sankce za užití těchto látek ve škole či za příchod pod jejich vlivem.

V případě, že máme podezření na zneužívání návykových látek u žáka, provedeme diskrétní pohovor se žákem.

V případě důvodného podezření:

1. Odebereme návykovou látku, látka se nepodrobuje testování, informujeme vedení školy a neprodleně tuto skutečnost oznámíme zákonným zástupcům žáka. Pokud zákonní zástupci žáka nereagují na tuto skutečnost, oznámíme Odboru sociální péče o dítě. Sepíšeme záznam.

2. Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivoláme lékařskou pomoc, vyrozumíme vedení školy, sepíšeme záznam, informujeme zákonné zástupce.

V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona / ohrožení mravní výchovy dítěte/ postupujeme takto:

1. Kontaktujeme zákonného zástupce.
2. Uvědomíme o dané skutečnosti Odbor soc. péče o dítě
3. Oznámíme věc Policii ČR

Postup proti vandalismu

Každý žák i pracovník školy je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Postup při vzniku škody:

- 1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- 2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- 3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup v případě krádeže

Krádeže je protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, popř. doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Škola upozorňuje žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Věci (zvl. pak cenné), které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním, nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit.

Postup při nahlášení krádeže žákem:

- 1) O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného.
- 2) Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- 3) V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byli pachatel mladší 18 let a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

V Brně 2. 9. 2019

Ředitelka školy: Mgr. Lenka Jeřábková

Metodička prevence: Mgr. Irena Běhalová